

Giza kontsumorako ez diren animalia-jatorriko azpiproduktuen Batzorde Nazionalak onetsitako Abeltzaintzako Ustiategiako Hilotzak Biltzeko Biosegurtasunari buruzko Jardunbide Egokien Gidan (SANDACH) ezarritakoaren arabera, abeltzaintzako ustiategietan hildako animaliak biltegitratzean, gutxieneko biosegurtasun-baldintzak hauek dira:

Ustiategian animalien gorpuak behar bezala biltegitratzearen helburu nagusia honako hau izango da: gaixotasun kutsakorren hedapena ahalik eta gehien minimizatzea, usain gogaikarrikeri ager ez dadin eta ura eta lurra kutsa ez daitezen lortzea.

Gorpuak biltegitratzeko hautatutako sistemak kontuan izan behar ditu, batez ere, animalia-espeziea, egunero sortutako animalia hilen kopurua (kg) eta enpresa kudeatzailearen bilketa-maiztasuna. Horretan oinarrituta, aukera hauek daude:

a) Behi- eta zaldi-azienda

Espezie horietan, bolumena eta pisua direla eta, edukiontziak erabiltzea ez da bideragarria ohiko moduan. Horregatik, ahalik eta azkarren bildu behar dira gorpuak. Bien bitartean, hilotza abeltzaintza-jardueratik urrun jarriko da, ahal dela, erraz garbitzen den zolatutako gainazal baten gainean, eta garbiketan sortzen diren likidoak ateratzeko hustubide baten gainean. Eremu hau ez da eguzkitan edo euritan egonen, eta bertan ez da abeltzaintza jarduera zuzenik egongo; beraz, ustiategiko animaliek ez dute bertara sartzerik egongo. Gorpuak olana edo plastikoko batekin estaliko da, ahal den neurrian intsektu eta hegaztiak sar ez daitezen.

Animalia hilak kentzeko, ustiategiaren sarreran kokatu beharko dira, erretiratzen den ibilgailuari erraz hiltzeko moduko tokian.

Hilotza ustiategitik atera ondoren, hilotza egon den eremua eta hilotzarekin kontaktuan egon den material guztia (ik. g.) garbitu eta desinfektatuko da. (olana, plastikoa, etab.).

b) Edukiontziak

Espezie guztiak hautatzeko metodo bat da, lehen ikusi dugun bezala, behi- eta zaldi-espezieak kenduta eta, hurrengo puntuan ikusiko den bezala, errolda murriztua duten untxi-ustiategiak edo izozkailuak erabili nahi dituzten hegaztiak hautatzeko.

Lehenik eta behin, garrantzitsua da haien kokalekua zehaztea. Nolanahi ere, bilketa-kamioiak ez dira abeltzaintza-jarduerara sartuko. Horretarako, finkaren barruan egongo da, abeltzaintza-jardueratik urrun, bereizketa fisiko baten bidez babestuta (hesia, trenkada...), eta ustiategiaren perimetrotik hurbil, kamioia kanpotik jasotzea errazteko. Azkenengo hau ezinezkoa denean, bilketa-kamioia sartzeko atetik hurbil jarri beharko. Ahal den guztietan, gurrpilak desinfektatzeko eta kamioien xasisak garbitzeko rodolubioak jarriko dira, eta, batez ere, kamioiek finkan sartzeko beste aukerarik ez dutenean.

Edukiontziak estankoa izan behar du, likidoak galdu ez daitezen, eta estalkia beti itxita egon behar du. Edukiera egokia izan behar du, ustiategi bakoitzean sortutako gorpu kiloan eta zenbatetsitako bilketa maiztasunaren arabera. Gainera, behar bezala erabiliko da, hau da, ezinbestekoa da gorpu guztiak edukiontzien barruan egotea eta ez inguruan botata.

Azkenik, edukiontzia erraz garbitu eta desinfektatzeko moduko materialez egingo da (ik. g. (zementua) eta, ahal bada, hustubidea izango du garbiketan sortutako likidoak kanporatzeko. Ustiategiaren arduradunak edukiontzia bera eta inguruko eremuak garbitu eta desinfektatuko ditu, behar den maiztasunarekin, eta, ahal dela, bilketa bakoitzaren ondoren. Halaber, inguruan intsektuak eta arratoiak hiltzeko neurriak hartuko dira.

Sistema hori hobetzen duen aldaera bat, denboran zehar bilketa zabalagoa egingo luketen etxaldeetan sustatu beharko litzatekeena, edukiontzia lurpeko hobi edo gune estanko hoztu batean sartzea da, barruan 8 °C-ko tenperatura mantentzeko gai den hozkailu bati esker. Horrela, ikusmen- eta ingurumen-eragina (usainak) nabarmen hobetzen dira.

c) Izozkailuak

Untxien kasuan, biltegiatze-sistema ona izan liteke. Zentsu txikia eta ale txikiak (hegaztiak eta txerrikumeak) dituzten beste espezie batzuen ustiategietan ere ezin da baztertu. Izozkailu horiek hilotzak gordetzeko baizik ez dira erabiliko.

Izoztu aurretik, gorpuak plastikozko poltsa biodegradagarrietan gorde behar dira, izozkailuko kutxatila ez zikintzeko. Hala ere, aldian behin garbitu eta desinfektatu egin behar da.

Metodo horrek badu abantaila bat: biltzeko maiztasuna txikia da, baina abeltzainarekin hitzartu behar da, hark jakin dezan zer egun eta ordutan hustu behar duen kutxatila izoztailea, eta bilketa-kamioira eraman.